

me
TEXTE UND FORSCHUNGEN
ZUR BYZANTINISCH - NEUGRIECHISCHEN PHILOLOGIE,
Zwanglose Beihefte zu den "BYZANTINISCH - NEUGRIECHISCHEN JAHRBUCHERN,"
Herausgegeben von Prof. Dr. NIKOS A. BEES (Βέης)

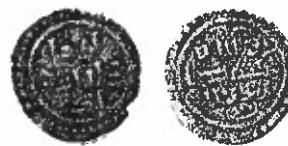
Nr. 41

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ (1282 - 1337)

DR
481
G46

ΥΠΟ
Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΑΡΝΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΚΟΛΛΕΓΙΟΝ ΘΗΛΕΩΝ

THE EARLY OSMANLIS
A SUMMARY IN ENGLISH

ΑΘΗΝΑΙ
1947

7870/681

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

‘Η ίδρυσις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐν Βιθυνίᾳ, η βαθμιαία υποταγὴ τῆς χώρας ταύτης καὶ ἡ ἔξαφάνισις τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τοῦ ἐλληνικοῦ αὐτῆς πληθυσμοῦ, θέματα ὑπαγόμενα εἰς τὸν κύκλον τῶν βυζαντινῶν σπουδῶν, δὲν ἔτυχον τῆς δεούσης προσοχῆς ἐν Ἑλλάδι, παρ’ ὅλον δτὶ η βυζαντινολογία ἐπετέλεσε μεγάλας προσδόους καὶ δσημέραι κερδίζει ἔδαφος. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ ἱστορία τῶν πρώτων Ὀθωμανῶν δὲν ἐμελετήθη ἐπαρκῶς ώς θά ἡδυνάμεθα ν’ ἀναμένωμεν· διότι εὐθὺς ώς η ἱστορικὴ ἐπιστήμη ἡρχισε νὰ καλλιεργῆται συστηματικώτερον, μετὰ τὴν ἔγκαθίδρυσιν τοῦ Κεμαλικοῦ καθεστώτος, οἱ Τούρκοι ἐστράφησαν κυρίως πρὸς τὴν ἔρευναν τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἔνθα διετύπωσαν καὶ ὀρισμένας, ἄκρως τολμηράς, θεωρίας περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν προϊστορίαν, δλίγοι σχετικῶς τούρκοι συγγραφεῖς ἡσχολήθησαν μὲ τὰ κεφαλαιώδη προβλήματα τῶν πρώτων Ὀθωμανῶν. Αἱ ἐργασίαι, αἵτινες εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν, εἶναι βεβαίως ἀξιαι μεγάλης προσοχῆς, ἀλλ’ ἐλλείπουν εἰσέτι αἱ συνθετικαὶ μελέται, αἵτινες, βασιζόμεναι ἐπὶ τῶν νεωτέρων ἔρευνῶν, ἥθελον θέσει τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ίδρυσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐπὶ ἀναμφισβήτητου ἐπιστημονικῆς βάσεως. Οὕτω, καὶ η Τουρκία, παρὰ τὸ πλουσιώτατον ὄλικόν, τὸ δποῖον εύρισκεται κατεσπαρμένον εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς, δὲν προσέφερε μέχρι σήμερον τὴν ἀναμενομένην συμβολὴν τῆς εἰς τὸ πεδίον τῆς παλαιᾶς ὁθωμανικῆς ἱστορίας. Εἰς τὴν Δύσιν πολλοὶ βεβαίως διέτριψαν περὶ τὰ ὁθωμανικά πράγματα γενικῶς καὶ εἰδικῶς, ἀλλὰ τὰ ἔργα των ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεωροῦνται σήμερον ἀπηρχαιωμένα, ἐνῷ ἐκ τῶν δλίγων νεωτέρων μελετῶν αἱ πραγματεύμεναι τὴν πρώτην ὁθωμανικὴν περίοδον δφείλονται εἰς τουρκολόγους, οἵτινες μὲ αἰσθητὴν μονομέρειαν ἥθελησαν νὰ παραστήσουν τὴν ίδρυσιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ώς καθαρῶς τουρκικὸν φαινόμενον. ‘Υπὸ τοιαύτας συνθήκας, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν δτὶ, παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους συμβολὰς ἀξιολόγων ἔρευνητῶν, τὸ πρόβλημα τῆς συγκροτήσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους παραμένει, καὶ σήμερον ἀκόμη, ἄλυτον.

Διὰ τῆς ἀνά χεῖρας μελέτης δὲν φιλοδοξοῦμεν νὰ προσφέρωμεν

Copyright by the author
Printed by N. Frandjeskakis
Capodistriou street, 32, Athens, Greece

τὴν τελικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου, τὸ δποῖον εἶναι ἐξ Ἰσου πολύπλοκον δσον καὶ ἀνεξερεύνητον. Σκοπὸν κύριον ἔχομεν νὰ τοποθετήσωμεν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἐπιστημονικῆς ἑρεύνης, μακράν πάσης ἡρωικῆς ἢ ἔθνικιστικῆς ἀντιλήψεως. Ἡ περὶ ἴστορίας ἡρωικῆς ἀντιληψις καὶ ὁ ἔθνικισμὸς ἐμείωσαν τὴν ἀξίαν πολλῶν συγγραμμάτων κατ' ἵσην μοῖραν δσον καὶ τὸ δτὶ οἱ μέχρι τοῦδε γράψαντες περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους κατὰ κανόνα ὑπετίμησαν ἡ καὶ ἀπεισιώησαν τὴν σημασίαν τοῦ βυζαντινοῦ παραγοντος. Τὸ θέμα τοῦτο νομίζομεν δτὶ δὲν δύναται νὰ μελετηθῇ ἐπιστημονικῶς παρὰ μόνον ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἴστορίας τοῦ Βυζαντίου καὶ ιδίως τῆς Βιθυνίας, τῆς χώρας δπου οἱ Ὀθωμανοὶ ἐνεφανίσθησαν καὶ ἀνεπιύχθησαν.

Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ παρούσα μελέτη, ἀφ' ἐνδὸς μὲν ἔξετάζουσα τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν Ὀσμανιδῶν ἐπὶ ἔδαφους τὸ δποῖον παρ' ὅλας τὰς ἐπιδρομὰς διετήρησε τὸν ἐλληνικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐρευνῶσα τὰς τυχαῖς τῶν τελευταίων βυζαντινῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συμβολὴ εἰς τὴν ἐρευναν τοῦ μικρασιατικοῦ Ἐλληνισμοῦ τῶν μέσων χρόνων. Τὸ δὲ πρόβλημα τῆς πτώσεως τοῦ Ἐλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἴστορικῶν ζητημάτων, τὸ δποῖον οὐδεὶς μελετητὴς τῆς βυζαντινῆς ἴστορίας δύναται ν' ἀγνοήσῃ.

Ως ἔγραψε καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἡ Μικρὰ Ἀσία περιέκλειεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς τὸν πυκνότερον καὶ δμοειδέστερον ἐλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς Αὐτοκρατορίας, δστις ἀντιμετώπισε τὰς εἰσβολὰς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἀράβων χωρὶς νὰ ὑποκύψῃ. Διὰ τῶν πλουσίων ὄλικῶν πόρων τῆς καὶ περισσότερον διὰ τῶν ἐμψύχων δυνάμεων τῆς, ἡ Μικρὰ Ἀσία ἔδωσε μακρῶν αἰώνων ζωὴν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἀπετέλεσε τὸν συμπαγῆ καὶ σταθερὸν δγκον, ἐπὶ τοῦ δποίου ἐστηρίχθη τὸ Βυζάντιον καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα. «Ἀνευ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας», γράφει ὁ σεβαστὸς καθηγητὴς Κωνστ. Ἀμαντος, «δὲν θὰ καθίστατο δυνατὸς ὁ ἔξελληνισμὸς τοῦ Βυζαντίου, ίσως δὲ καὶ θὰ ἔχαντο δ Ἐλληνισμός» (Μεγ. Ἐλλην. Ἐγκυκλοπαίδεια τ. 10 σ. 435 A). Λαμβανομένων δὲ τούτων ὑπ' ὅψιν, προκύπτει οἰκοθεν ἡ ἀπορία : πῶς συνέβη ὅστε δ ἐκεῖθεν τοῦ Αιγαίου ἐλληνοχριστιανικὸς πληθυσμός, δστις κατὰ τινας ὑπολογισμούς (F o o r d, The Byzantine Empire, σ. 415) ἀνήρχετο εἰς τριάκοντα δύο ἑκατομμύρια περὶ τὸ ἔτος 395 μ.Χ. καὶ δστις διετηρήθη ἀκμαῖος καὶ ἀριθμητικῶς ὑπερισχύων μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰώνος, νὰ συμπτυχθῇ εἰς τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον τῶν προσφύγων, οἵτινες τῷ 1922 κατέφυγον εἰς τὴν Ἐλλάδα :

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, τὸ μεγίστης σημασίας καὶ ἀπὸ ἔθνικῆς

καὶ ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως, ἡ παρούσα μελέτη, ἀσχολουμένη περὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς Αὐτοκρατορίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, σκοπεῖ νὰ δώσῃ κατὰ τὸ δυνατόν ἐπαρκῆ ἀπάντησιν εἰδικῶς δσον ἀφορῷ εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ρυνδάκου καὶ Σαγγαρίου χώραν, ἐκτεινομένην μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Εὔξεινου Πόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἥτις συνήθως δηλούται διὰ τοῦ ὀνόματος Βιθυνία.

Περαίνων, ἔπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω θερμάς εύχαριστίας πρὸς πάντας, οἵτινες μὲ ἐβοήθησαν νὰ φέρω εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον μου τοῦτο, ίδιως πρὸς τὸν κ. Δ. Α. Ζακυθηνόν, τακτικὸν καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς ἴστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημιῷ Ἀθηνῶν, δστις πολλαπλῶς συνέβαλεν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐμφάνισιν τῆς μελέτης ταύτης, καὶ πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας καὶ ἀκαδημαϊκὸν κ. Ν. Α. Βέην (Bees), τὸν ἐκδότην τῶν *Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher*, δστις ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μου πολύτιμα βιβλία, ἀλλως ἀπρόσιτα ἐν Ἐλλάδι, καὶ συμπεριέλαβε τοὺς Πρώτους Ὀθωμανοὺς εἰς τὰ παραπτήματα τοῦ ἐγκρίτου αὐτοῦ περιοδικοῦ.

'Ἐν Ἀθήναις, 2 Ιουλίου 1941 — 21 Ιουνίου 1943.

Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΑΡΝΑΚΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ο χάρτης, τὸν δοποῖον ἐκρίναμεν εὕλογον νὰ παραθέσωμεν ἔνεκα τῆς ἐπικρατούσης συγχύσεως μεταξὺ τῶν παλαιοτέρων ἱστορικῶν, τῆς ἀφορώσης εἰς πλεῖστα τοπωνυμικὰ τῆς Βιθυνίας, βασίζεται κυρίως ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν τῶν διαπρεπῶν ἐπιστημόνων V. Cuinet, Sir W. M. Ramsay, W. Tomasschek, A. Philippson, J. Sölch, F. Taeschner, καὶ P. Wittek (βλ. Βιβλιογραφίαν).

*

Ως πρὸς τὴν μεταγραφὴν τῶν ἀραβικῶν καὶ τουρκικῶν ὀνομάτων, τίτλων κλπ. κατὰ κανόνα δὲν ἡκολουθήσαμεν τὸ τουρκικὸν σύστημα τοῦ 1928, ἀλλὰ τὸ διεθνές, καθ' ὃν τοῦτο, χρησιμοποιούμενον εὔρυτατα καὶ ὑπὸ τούρκων ἐπιστημόνων, ὅχι μόνον διὰ τὰς ἀνατολικὰς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς σλασικὰς γλώσσας, εἶναι γνωστότερον καὶ εὐχρηστότερον. Προετιμήσαμεν δῆμας τὸ τουρκικὸν ὀρθογραφικὸν σύστημα προκειμένου περὶ τίτλων βιβλίων καὶ περιοδικῶν, καθὼς καὶ εἰς τὰ ὀνόματα σημερινῶν τούρκων συγγραφέων καὶ εἰς ὀρισμένα τοπωνυμικὰ διότι συνήθως ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην συναντῶνται εἰς νεωτέρους χάρτας καὶ εὑρετήρια. Τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς μεταξὺ τῶν δύο ἀλφαβήτων δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν ὡς ἔξῆς: τὸ č (tch) γράφεται ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς ç, τὸ ğ (dj) ὡς c, καὶ τὸ š (ch, sh, sch) ὡς ş. Τὸ ὑπὸ τῶν Τούρκων γραφόμενον ὡς ğ συνήθως μὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ y ἢ τὸ j τοῦ διεθνοῦς ἀλφαβήτου (ὡς εἰς τὰς λέξεις Söğüt καὶ Ergoğrul), σπανιώτερον δὲ ἀπλῶς παρατείνει τὸ προηγούμενον αὐτοῦ φωνῆν (π.χ. kâğıt). Τὸ δὲ στοιχεῖον j τοῦ σημερινοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου δὲν ἐκφωνεῖται ὡς γ, ἀλλ' ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γαλλικὸν j. Κατὰ ταῦτα, αἱ λέξεις Πουρσάκ - τσάι, Καρατζάχισαρ, Μπιλετζίκ, Γενήσεχιρ, μετζμούά (=περιοδικόν) γράφονται διὰ μὲν τοῦ λατινοτουρκικοῦ ἀλφαβήτου Pursakçay, Karacahisar, Bilecik, Yenişehir, meczma, διὰ δὲ τοῦ διεθνοῦς Pursakçay, Karağahisar, Bilezik, Yenişehir, meçma.

*

Παραπέμποντες δὲ εἰς τοὺς βυζαντινοὺς συγγραφεῖς τῆς ἐκδόσεως Βόνης, ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ν' ἀναφέρωμεν, ἐκτὸς τῆς σελίδος, καὶ τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐδάφιον, ἐλπίζοντες ὅτι μετά τὸν πόλεμον θὰ συνεχισθῇ ἡ πρὸ τοῦς ἀναληφθεῖσα ἐπανέκδοσις τῶν συγγραφέων τούτων καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ περιέλθουν εἰς ἀχρηστίαν οἱ πεπαλαιωμένοι καὶ ἐν πολλοῖς ἀνακριβεῖς τόμοι τῆς Βόνης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Πρόλογος	γ'-ε'
Σημειώσεις	Γ'
Συντμήσεις	η'
Εἰσαγωγὴ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΣΜΑΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ	1- 34
I. Η ΒΙΘΥΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΓ' ΑΙΩΝΟΣ	35- 70
II. Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΣΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	71-132
III. Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ	133-197
Χρονολογικὸς πίναξ	199-202
Βιβλιογραφία	203-228
Εύρετήρια	
Α'. Πρόσωπα καὶ πράγματα	229-233
Β'. Συγγραφεῖς	233-234
Χάρτης	235
Περίληψις εἰς τὴν Ἀγγλικὴν — A Summary in English	237-246

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

- AHR : The American Historical Review
AO : Acta Orientalia
BNJ : Byzantinisch - neugriechische Jahrbücher
BZ : Byzantinische Zeitschrift
ΔΙΕΕ : Δελτίον τῆς Ἰστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος
EI : Encyclopédie de l' Islam
EEBΣ : Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν
EO : Echos d' Orient
JA : Journal Asiatique
MOG : Mitteilungen zur Osmanischen Geschichte
NE : Notices et Extraits des Manuscrits de la Bibliothèque du Roi [Impériale] et autres bibliothèques.
OLZ : Orientalistische Literaturzeitung
PG : Migne, Patrologia Graeca
TOEM : Tarihi Osmani Encümeni Mecmuası
VV : Vizantiskij Vremennik
ZDMG : Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft
ZSem : Zeitschrift für Semistik und verwandte Gebiete

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΣΜΑΝΙΚΟΥ* ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ

‘Η ἐμφάνισις τῶν Ὀθωμανῶν περὶ τὰ τέλη τῆς II^{ου} ἔκατονταετηρίδος καὶ ἡ συγκρότησις αὐτῶν εἰς κράτος, τὸ δποῖον ἐπέπρωτο σὺν χρόνῳ ν' ἀποβῆ δικληρονόμος τῆς χιλιετοῦς Βυζαντιακῆς Αὐτοκρατορίας καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ αἰώνας σπουδαιοτάτην ροπὴν ἐπὶ τὰ διεθνῆ πράγματα, εἶναι ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ἀλλ' ἀνεπαρκῶς μέχρι τοῦδε ἐρευνηθέντων ιστορικῶν προβλημάτων. Καὶ ἔγραφησαν μὲν ιστορίαι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ πραγματεῖσαν πολλοῦ λόγου ἄξιαι, τινὲς τῶν δποίων, ως αἱ τῶν J. von Hammer, J. Zink-eisen, N. Jorga, H. A. Gibbons, Mehmet Fuat Köprülü[zaade], W. L. Langer· R. P. Blake καὶ P. Wittek, διήνοιξαν νέους δρίζοντας εἰς τὴν Ιστορικὴν ἔρευναν, πλὴν δύμας δὲν ἔδόθη εἰσέτι τελικὴ λύσις εἰς τὸ θεμελιώδες ζήτημα τῆς ίδρυσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν ἀφ' ἐνδός μὲν ἡ ἔλλειψις πηγῶν συγχρόνων πρὸς τὰ γεγονότα καὶ βασιζομένων ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἀφ' ἔτέρου δὲ ἡ μεροληψία καὶ ἡ προκατάληψίς, ἥτις διακρίνει τὰ ἔργα τῶν ἀμέσως μεταγενεστέρων χρονογράφων καὶ ιστορικῶν, τόσον τῶν Χριστιανῶν δόσον καὶ τῶν Μουσουλμάνων.

‘Αμφότερα τὰ αἴτια ταῦτα εἶναι εύνόητα. ‘Η μὲν ἔλλειψις συγχρόνων πηγῶν διφείλεται κυρίως εἰς τὸ διτὶ ἡ γένεσις τῶν ἔθνων συντελεῖται κατὰ τρόπον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπαρατήρητον καὶ δὲν καταγράφεται εἰς τὰς δέλτους τῆς Ιστορίας εἰμὶ ἀφοῦ τὸ ἀρτισύστατον ἔθνος δείξῃ σημεῖα πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ζωῆς ἵκανὰ νὰ χαρακτηρίσουν αὐτὸν ὡς ἔθνικὴν δύντότητα. Μόνον δταν ἡ ὑπαρξίς τοῦ ἔθνους γίνη ἀρκούντως ἀντιληπτὴ διὰ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐπιδιώξεών του, ἀφυπνίζονται οἱ ιστοριογράφοι καὶ σπεύδουν νὰ καταγράψουν τὰ γεγονότα, προσπαθοῦντες συγχρόνως νὰ ἔξηγήσουν τὸ παρελθόν,

* ‘Ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ διόρος ὡμιαρικὸς χρησιμοποιεῖται κυρίως ἐν σχέσει πρὸς διτὶ ἀφορᾶς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀσμάν καὶ εἰς τὸ ὑποτυπώδες κράτος τῆς προϊστορίας, τὸ δποῖον ἥτο ἀμεσον ἔργον αὐτοῦ· τοῦ δὲ ὅρου ὡμιαρικοῦ γίνεται χρῆσις προκειμένου περὶ τοῦ δργανωθέντος καὶ ἀκμάζοντος ἔθνους, τοῦ εἰσελθόντος ἡδη εἰς τὴν ιστορίαν.